

FÖRVALTNINGSUTSKOTTETS BETÄNKANDE 16/2004 rd

Regeringens proposition med förslag till lag om ändring av lagen om statsandelar till kommu- nerna

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 15 september 2004 en proposition med förslag till lag om ändring av lagen om statsandelar till kommunerna (RP 143/2004 rd) till förvaltningsutskottet för beredning.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- lagstiftningsråd Auli Valli-Lintu, inrikesministeriet
- budgetråd Raija Koskinen, finansministeriet
- ekonomiplaneringschef Matti Väisänen, undervisningsministeriet
- biträdande avdelningschef Veli-Mikko Nieminen och överinspektör Aija-Leena Kirvesniemi, jord- och skogsbruksministeriet

- äldre regeringssekreterare Jorma Immonen, handels- och industriministeriet
- regeringsråd Lauri Pelkonen, social- och hälsovårdsministeriet
- chef för stadsforskningen Kauko Aronen, Finlands Kommunförbund
- regiondirektör José Valanta, regionförvaltningen för Lahtis stadsregion
- budgetchef Olli Laapas, Raumo stad
- kommundirektör Esko Tonteri, Humppila kommun.

Dessutom har utskottet fått skriftliga utlåtanden från

- länsstyrelsen i Uleåborgs län
- Helsingfors stad.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår att lagen om statsandelar till kommunerna ändras genom att en ny bestämmelse om samarbetsunderstöd tas in i lagen. Samarbetsunderstödet är ett understöd som är beroende av prövning och som kan beviljas för övergripande kommunalt samarbete eller samarbete som är betydande när det gäller att ordna tjänster samt ekonomin och utvecklingen i kommunerna. Samarbetsunderstöd kan beviljas för kost-

naderna för inledande av samarbetet. Understödet beviljas det år samarbetet påbörjas och under det följande året.

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2005 och avses bli behandlad i samband med den.

Den föreslagna tidsbegränsade lagen avses träda i kraft den 1 januari 2005 och gälla till utgången av 2008.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Med hänvisning till propositionen och övrig utredning finner utskottet propositionen behövlig och ändamålsenlig. Samarbetsunderstödet är ett viktigt tillskott för att få kommunerna att intensifiera sitt samarbete kring olika verksamheter. Syftet med propositionen är uttryckligen att göra det lättare att inleda samarbetet då det ofta behövs satsningar på frågor av olika slag, även praktiska. Det gäller exempelvis att få datasystemen kompatibla, utbilda personalen och lägga upp verksamheten. Stöd i initialfasen kan på längre sikt generera stora inbesparingar och kvalitativt bättre tjänster i kommunerna tack vare samarbetet. Man räknar med att samproduktionen av tjänster ska gagna särskilt små kommuner men också ge större kommuner och stadsregioner avsevärda fördelar.

Det är enligt utskottets mening helt motiverat att samarbetet måste vara övergripande eller betydande och bygga på kommunernas beslut för att få understöd. Med beaktande av att det här avsedda kommunala samarbetet enligt propositionen kan omfatta ett helt förvaltningsområde, en betydande del av det eller en viktig uppgift och förutom myndighetsuppgifter också gälla andra uppgifter, inklusive interna tjänster, bör frågan om samarbetet är betydande eller inte ställas i relation till de involverade kommunerna och de fördelar de eftersträvar jämfört med en situation där inget samarbete förekommer, menar utskottet. Ett mångfasetterat samarbete är också till fördel i en bedömning av om incitamentet fungerar eller inte.

I budgetpropositionen för 2005 finns anslaget sammanlagt 41 miljoner euro för sammanslagningsunderstöd till kommunerna och kommunindelningen samt understöd till kommunsamarbete. Av denna summa får högst 500 000 euro användas som understöd för samarbete. Enligt ramarna för statsfinanserna 2005—2008 beräknas kommunernas samarbete 2006—2008 generera kostnader på ca 1—3 miljoner euro per år. Motsvarande kalkyl gällande morötterna för sammanslagning ger ca 35 miljoner per år. De

nya samarbetsincitamenten får inte reducera effekten av sammanslagningsincitamenten, för vi behöver såväl kommunsammanslagningar som ett intensivt funktionellt samarbete mellan kommunerna i framtiden, påpekar utskottet.

Avslutningsvis vill utskottet föreslå följande lagtekniska ändringar i lagförslaget.

Eftersom samarbetsunderstödet inte finns bland definitionerna i 2 § i lagen om statsandelar till kommunerna (1147/1996) och då ordet inrikesministeriet används på andra ställen i den föreslagna 13 a §, föreslår utskottet att 13 a § 3 mom. ändras genom att inrikesministeriet skrivs in i momentet.

Enligt 13 a § 5 mom. tillämpas på samarbetsunderstödet också vissa bestämmelser i statsunderstödslagen (688/2001) som främst gäller återkrav och återbetalning av understödet. Den föreslagna lagen är tidsbegränsad och avses gälla till utgången av 2008. I 3 § i statsunderstödslagen står det att den lagen inte tillämpas på statsandel eller statsunderstöd enligt lagen om statsandelar till kommunerna och därmed kan det uppstå oklarhet om de i föreslagna 5 mom. nämnda bestämmelserna i statsunderstödslagen fortfarande är tillämpliga på samarbetsunderstöd som beviljats med stöd av den föreslagna lagen när lagen upphört att gälla. Utskottet föreslår därför att ikraftträdandebestämmelsen kompletteras med ett nytt 2 mom. om att 13 a § 5 mom. också efter den 31 december 2008 tillämpas på samarbetsunderstöd som beviljats med stöd av denna lag. De i föreslagna 5 mom. nämnda bestämmelserna om tiden för återkrav och preskription av återbetalningsskyldigheten sätter i varje enskilt understödsfall gränser för hur länge lagen kan tillämpas.

Förslag till beslut

Med stöd av det ovan anförda föreslår förvaltningsutskottet

att lagförslaget godkänns med ändringar som följer:

Lag

om ändring av lagen om statsandelar till kommunerna

I enlighet med riksdagens beslut
fogas till lagen av den 20 december 1996 om statsandelar till kommunerna (1147/1996) en ny 13 a § som följer:

4 kap.
Allmän statsandel och finansieringsunderstöd

13 a §

Samarbetsunderstöd

(1 och 2 mom. som i RP)

Om kommunerna söker samarbetsunderstöd för sådant samarbete för vilket en annan myndighet kan bevilja statsandel eller statsunderstöd med stöd av någon annan lag eller av de anslag

som i statsbudgeten anvisats för något annat ändamål, skall *inrikesministeriet* höra denna myndighet innan stöd beviljas.
(4 och 5 mom. som i RP)

Ikraftträdandebestämmelsen

(1 mom. som i RP)

Lagens 13 a § 5 mom. tillämpas även efter den 31 december 2008 på samarbetsunderstöd som beviljats med stöd av denna lag. (Nytt 2 mom.)

Helsingfors den 22 oktober 2004

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Matti Väistö /cent
vordf. Veijo Puhjo /vänst
medl. Sirpa Asko-Seljavaara /saml
Nils-Anders Granvik /sv
Lasse Hautala /cent
Rakel Hiltunen /sd
Hannu Hoskonen /cent
Esko Kurvinen /saml

Lauri Kähkönen /sd
Kari Kärkkäinen /kd
Lauri Oinonen /cent
Heli Paasio /sd
Satu Taiveaho /sd
Tapani Tölli /cent
Ahti Vielma /saml.

Sekreterare var

utskottsråd Minna-Liisa Rinne.